

Tillämpning av samordningsregeln i 107 kap. 2 § socialförsäkringsbalken

Försäkringskassans ställningstagande

Samordningsregeln i 107 kap. 2 § socialförsäkringsbalken (SFB) är en regel för avdrag av belopp vid en retroaktiv utbetalning.

Regeln om samordning ska tillämpas även om den först utbetalade ersättningen var felaktig.

Samordning ska göras så länge det inte har fattats något beslut om att återkräva den först utbetalade ersättningen.

Bakgrund och överväganden

Vad innebär samordning?

Inom socialförsäkringen finns ett antal bestämmelser om att förmåner ska samordnas med varandra. Det finns också vissa förmåner som även utan uttrycklig samordningsbestämmelse är sådana att de inte kan utgå samtidigt eller att de påverkar varandra beloppsmässigt om de utgår för samma tid. Enligt samordningsregeln i 107 kap. 2 § SFB ska avdrag på en retroaktiv ersättning göras med det belopp som överstiger vad som skulle ha betalats ut för perioden om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt. Samordning innebär alltså att utbetalningen av en förmån i vissa fall minskas med en tidigare utbetald förmån.

Vad innebär rekonstruktion?

Att rekonstruera ärendena innebär att handläggaren omför belopp mellan förmånsposter så att fördelningen blir rätt utifrån vilken förmån den försäkrade faktiskt hade rätt till.

Behov av klargöranden

Det har förekommit en tillämpning som bygger på att det finns en laglig möjlighet att i bokföringen rekonstruera de ärenden där förmåner har samordnats med stöd av 107 kap. 2 § SFB. Det behöver därför klargöras att sådan rekonstruktion inte kan ske med stöd av 107 kap. 2 § SFB.

Frågan är viktig för hur utbetalda belopp ska redovisas för olika förmånsslag och för vilka anslagsposter som ska belastas. I förhållande till den försäkrade är frågan av särskild betydelse när det är aktuellt att samordna en skattepliktig förmån och en skattefri eller en pensionsgrundande och en inte pensionsgrundande förmån. Samordningen kan nämligen ha betydelse för den skatt som den försäkrade ska betala och den pensionsgrundande inkomst som ska tillgodoräknas personen.

Det behöver också klargöras om en ersättning kan samordnas även om den betalades ut felaktigt, eller om Försäkringskassan i så fall måste betala ut den retroaktivt beviljade ersättningen och återkräva den första.

Slutligen finns det behov av att klargöra när möjligheten att samordna upphör.

Samordningsregeln är en regel för avdrag – inte rekonstruktion

Den tolkning av samordningsregeln som bör gälla är att den enbart är en regel för avdrag av belopp vid en utbetalning av retroaktivt beviljade förmåner. Det innebär att Försäkringskassan inte kan göra någon rekonstruktion av ärendet eller ärendena som leder till en omföring av beloppen mellan förmånsslagen med stöd av den bestämmelsen. Detta gäller även om fördelningen av förmånerna skulle ha varit annorlunda om samtliga omständigheter varit kända från början. Denna tolkning utgår från bestämmelsens ordalydelse.

Kan felaktiga utbetalningar samordnas?

Det finns ingen begränsning i lagtext eller förarbeten som innebär att endast utbetalningar som var korrekta när de gjordes kan samordnas.

Även utbetalningar som var felaktiga, antingen genom att rätten till ersättningen saknades eller genom att ersättningen betalats ut med för högt belopp, bör därför kunna samordnas. Det är lämpligt både för Försäkringskassan och den enskilde med sådan hantering eftersom det annars skulle krävas att Försäkringskassan först betalar ut den retroaktivt beviljade ersättningen och sedan återkräver den första.

Hur länge kan samordning göras?

Samordning bör inte göras om Försäkringskassan har fattat ett beslut om att återkräva den först utbetalade ersättningen. I den situationen ska handläggningen av kravet fullföljas. Det innebär att ett beslut om att någon inte är återbetalningsskyldig inte hindrar att en ersättning kan ingå i en samordning. Om en ersättning delvis har återkrävts kan den del som inte har återkrävts samordnas.

Den bortre tidsgränsen för när en ersättning kan ingå i en samordning är således när Försäkringskassan har fattat beslut om att återkräva ersättningen.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

107 kap. 2 § SFB.

Mikael Westberg

Emma Stenhammar